

SAMENWERKING EN MAATWERK

**ALLES ZELF DOEN IS
OPTELLEN.
SAMENWERKEN IS
VERMENIGVULDIGEN**

Integratie armoedebeloid binnen het Sociaal Domein
gemeente Zuidhorn, 2017-2019

SAMENVATTING	3
1 INLEIDING	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Wat armoede betekent	4
2 FEITEN/CIJFERS EN KETENPARTNERS	5
2.1 Cijfers gemeente Zuidhorn in een breder kader	5
2.2 Dienstverlening Groningse Kredietbank	6
2.3 Stichting Welzijn gemeente Zuidhorn	6
2.4 Stichting SPINN.....	6
2.5 MEE.....	6
2.6 Humanitas Westerkwartier	7
2.7 Stichting Leergeld Westerkwartier.....	7
2.8 Jeugdsportfonds Groningen	7
2.9 SUN Groningen	7
2.10 Provinciaal Groninger Studiefonds.....	8
2.11 Kerkelijk Platform Zuidhorn.....	8
2.12 Vluchtelingenwerk.....	8
2.13 Voedselbank Westerkwartier	9
3 VISIE EN DOELEN VAN HET NIEUWE ARMOEDEBELEID VAN ZUIDHORN	9
3.1 Visie op armoedebeleid.....	9
3.2 Doelen	10
4. RECENTE ACTIVITEITEN M.B.T. ARMOEDEBELEID	10
4.1 Gemeentelijke taken en huidig beleid	10
4.2 Integrale schuldhulpverlening en preventie	10
4.3 Inkomens effectrapportage in de gemeente Zuidhorn	11
4.4 Gesprekken met inwoners en organisaties over leven van weinig geld	11
5 MAATREGELEN EN UITVOERING	12
5.1 Ontwikkelingen landelijk minimabeleid en armoedebeleid	12
5.2 Minimabeleid en armoedebeleid gemeente Zuidhorn: maatwerk en samenwerking	12
5.3 Acties.....	13
6. Financiële onderbouwing	15
7. EVALUATIE EN MONITORING	16

SAMENVATTING

De gemeente Zuidhorn wil armoede verminderen door samenwerking en maatwerk. Een integrale aanpak met maatschappelijke organisaties en (initiatieven van) inwoners in de hoofdrol. Het nieuwe armoedebeleid sluit aan bij het beleid op het brede sociaal domein. Het doel is dat alle inwoners op een betekenisvolle manier kunnen meedoen aan de samenleving.

In Nederland leeft 9% van de bevolking onder de armoedegrens en 1 op de 8 kinderen in een gezin met een laag inkomen. Van 2008 tot 2011 hadden ongeveer 300 à 400 gezinnen/huishoudens in de gemeente Zuidhorn een laag inkomen. Maatschappelijke organisaties constateren dat sindsdien het aantal mensen met armoede- en schuldenproblematiek is toegenomen. De zorg- en toeslagenwet heeft bij veel mensen geleid tot schuldenproblematiek. Van 2015 en 2016 is het aantal gezinnen met een bijstandsuitkering met 20 gedaald. Daarnaast zijn er ook steeds meer werkenden met een laag inkomen. De afgelopen jaren heeft de gemeente Zuidhorn veel initiatieven ondersteund: initiatieven die zijn ontwikkeld in samenwerking met de Stichting Welzijn gemeente Zuidhorn, de Voedselbank Westerkwartier, Humanitas Westerkwartier, het Jeugdsportfonds, de Stichting Leergeld en de Stichting Urgente Noden en SPiNN/Noordermaat. De gezamenlijke kerken hebben in 2015 het Kerkelijk Platform Zuidhorn opgericht om kwetsbare inwoners te ondersteunen. De gemeente heeft bij de uitvoering van kind pakketten samengewerkt met lokale ondernemers.

In de visie van het Sociaal Domein zijn preventie en voorlichting als speerpunten opgenomen. Voor het nieuwe Armoedebeleid richten we ons ook op deze doelstellingen/speerpunten.

De gemeente Zuidhorn stelt zich ten doel om van 2017-2019:

- Door vroegsignalering, preventie en samenwerking met maatschappelijke organisaties schuldenproblematiek bespreekbaar te maken en (kwetsbare) inwoners te ondersteunen;
- Het aantal cliënten dat een beroep moet doen op de Kredietbank Groningen afneemt;
- Het aantal kinderen, jeugdigen en vluchtelingen dat opgroeit in armoede afneemt;
- Het aantal kinderen, jeugdigen en vluchtelingen dat deelneemt aan sport en cultuur verder toeneemt;
- Sociaal isolement door initiatieven als buurthuis kamers en andere vormen van ontmoeting, vrijwilligerswerk en (arbeids-)participatie afneemt.
- De rol van faciliterende en regie-voerende gemeente versterken

Maatregelen:

- De regelingen minimabeleid openstellen voor inkomens tot 120% van de geldende bijstandsnorm
- Via buurtwerkers, vrijwilligers en professionals van maatschappelijke organisaties vroegsignalering en preventie te bevorderen;
- Diensten op het gebied van preventie in te kopen om bewustwording en/of gedragsverandering te stimuleren;
- In samenwerking met de andere drie gemeenten in het Westerkwartier en ketenpartners het Armoedepact Westerkwartier opstellen;
- Hierbij extra aandacht besteden aan kinderen, jongeren en vluchtelingen;
- Plaatselijke en regionale Initiatieven en stichtingen te faciliteren of te subsidiëren om problematische schulden te verminderen en deelname aan sport, sociaal culturele activiteiten en cultuur te bevorderen;
- Met ingang van 1 januari 2017 het Jeugd Cultuurfonds subsidiëren
- In 2017 in samenwerking met gebruikers, maatschappelijke instanties en (lokale) ondernemers de kindpakketten samenstellen.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Als gevolg van de economische crisis is het aantal huishoudens met een laag inkomen en met schulden gestegen. De koopkracht is jarenlang afgenomen en het aantal kinderen met risico op armoede is gestegen (CBS, mei 2016). Van alle minderjarige kinderen in Nederland loopt één op de acht risico op armoede. Kinderen uit gezinnen met een laag inkomen doen minder vaak mee aan activiteiten dan hun leeftijdsgenoten. Ze zitten minder vaak op sport of op muzieklés, krijgen doorgaans minder vaak nieuwe kleren en gaan niet of veel minder op vakantie.

Het college van de gemeente Zuidhorn hecht veel waarde aan het bestrijden van armoede. Hierbij staat zij een integrale aanpak voor. In het bestuursakkoord van de gemeente Zuidhorn is afgesproken dat bij armoedebestrijding extra ingezet zal worden op kinderen en jeugdigen. Hieraan wordt met name via het minima- en het subsidiebeleid vorm gegeven. Inwoners die voldoen aan de voorwaarden krijgen inkomensondersteuning en schuldhelpverlening. Ook wordt deelname van kinderen aan sport en sociaal-culturele activiteiten mogelijk gemaakt.

De gemeente Zuidhorn wil zelfredzaamheid van inwoners bevorderen én mensen stimuleren volwaardig mee te doen aan de samenleving. De gemeente sluit met het nieuwe armoedebestand aan bij het brede beleid op het sociaal domein. Het streven is om bij toekenning van wettelijke, gemeentelijke en maatschappelijke voorzieningen uit te gaan van de een integrale benadering van een gezin/huishouden (Bron: Presentatie toekomst armoedebestand gemeente Zuidhorn, 2015).

In juni 2016 hebben 30 inwoners en vertegenwoordigers van organisaties mee gedacht over de toekomst van de nieuwe gemeente. De vier samenwerkende gemeenten willen het sociaal beleid inclusief het armoedebestand, in de aanloop naar de nieuwe gemeente Westerkwartier zoveel mogelijk op elkaar afstemmen. Tevens willen zij samen optrekken voor een armoedepact. Afgesproken is dat de gemeente Zuidhorn hierin het voortouw neemt.

1.2 Wat armoede betekent

Armoede is een relatief begrip. Als armoede wordt omschreven als een (te) laag inkomen, dan is duidelijk dat dit van land tot land verschilt: armoede in Nederland heeft een andere betekenis dan armoede in een ontwikkelingsland. De Europese Unie omschrijft armoede als volgt: "Armoede is een situatie waarin sprake is van onvoldoende materiële, culturele en sociale middelen, waardoor mensen zijn uitgesloten van een levensstandaard die in de samenleving waarin men woont als minimaal wordt gezien".

CMO Groningen omschrijft armoede als: "door langdurig geldgebrek niet meer volgens de maatstaven van de samenleving waarin men leeft kunnen meedoen aan wat "gewoon" gevonden wordt". Bij armoede gaat het niet alleen om een laag inkomen, maar vooral om niet meer kunnen participeren in de (eigen) samenleving" (www.armoedegroningen.nl). Wij gaan uit van deze omschrijving.

De inzichten van wat armoede precies inhoudt zijn subjectief. Het CBS spreekt daarom niet van arme huishoudens maar van huishoudens met een laag inkomen of van huishoudens met kans op armoede (CBS, Armoede en sociale uitsluiting 2015). Armoede heeft niet alleen betrekking op weinig inkomen, maar vaak ook met een gebrek aan perspectief, sociale uitsluiting, een minder goede gezondheid en/of bepaalde gedragspatronen. Een deel van de inwoners met weinig inkomen heeft minder sociale netwerken en weet de weg naar overheidsvoorzieningen niet goed te vinden. Vaak betreft dit kwetsbare burgers met lagere opleidingen, een minder goede gezondheid en minder goede woonomstandigheden.

De laatste jaren is de groep die leeft van weinig inkomen meer gemêleerd geworden. Niet alleen mensen met een uitkering, maar ook mensen met een laag betaalde banen, deeltijdbanen en een deel van de groep zelfstandigen. Dus zowel uitkeringsgerechtigden als werkenden kunnen arm zijn.

2 FEITEN/CIJFERS EN KETENPARTNERS

2.1 Cijfers gemeente Zuidhorn in een breder kader

De gemeente Zuidhorn had medio 2016 18.800 inwoners. Voor inwoners met een minimuminkomen tot maximaal 110% van de bijstandsnorm heeft de gemeente regelingen die recht geven op vergoedingen voor bepaalde uitgaven. Het aantal huishoudens met een laag inkomen dat een beroep heeft gedaan op het minimabeleid is van 2008 tot en met 2015 gestegen van 219 naar 293.

In 2015 had 2,5% van de huishoudens in de gemeente Zuidhorn een bijstandsuitkering. Landelijk was dat 5,6%.(Bron: Waarstaatjegemeente.nl).

Aantal aanvragen en uitgaven minimabeleid, gemeente Zuidhorn

Totaal aantal aanvragen	2011	2012	2013	2014	2015
Tot 100% bijstandsnorm	285	299	277	290	293
Gezinssamenstelling	2011	2012	2013	2014	2015
Alleenstaanden	66%	65%	65%	65%	66%
Echtpaar zonder kinderen	12%	12%	10%	8%	8%
Echtpaar met kinderen	7%	6%	9%	11%	10%
Alleenstaande ouder met kinderen	15%	15%	16%	16%	16%

Uitgaven Regelingen	2011	2012	2013	2014	2015
Bijzondere bijstand	80.423	89.541	93.386	118.263	166.503
Individuele Inkomensvoorziening voorheen Langdurigheidtoeslag	30.026	21.756	24.019	20.032	26.275
Collectieve aanvullende ziektekosten verzekering	10.384	9.084	7.211	7.070	5.235
Tegemoetkoming in de gemeentelijke belastingen en rechten	86.594	84.960	78.007	71.363	72.823
Vergoeding voor diverse activiteiten en abonnementen	47.263	46.949	47.986	52.274	53.642
Vergoeding in de aanschaf van duurzame gebruiksgoederen	17.028	18.348	16.728	17.645	18.199
PC-regeling	7.907	12.498	9.702	14.832	14.486
Inkoop Schuldhulpverlening	64.600	71.672	78.946	80.180	78.898
Totaal	344.225	354.808	355.985	381.659	436.061

(Bron: Gemeente Zuidhorn, afd. Sociale Zaken, juni 2016)

In 2012 heeft bijna 7%(6,7%)van de huishoudens in de gemeente Zuidhorn een laag inkomen. Dat is minder dan gemiddeld in de provincie Groningen(11,7%). Tussen 2012 en 2014 is er een stijging geweest van bijstandsuitkeringen in Zuidhorn: 25%. Vanaf 2015 is zoals al eerder gemeld een daling gerealiseerd van 10%.

In 2015 is het aantal cliënten inkomensvoorzieningen licht toegenomen, van 290 naar 293. In 2015 is er een grote toename van bijzondere bijstand. Deze wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door hoge kosten voor bewindvoering (Programmabegroting 2016).

2.2 Dienstverlening Groningse Kredietbank

In 2015 wendden 91 inwoners van de gemeente Zuidhorn (0,5% van de bevolking) zich voor schuldhulpverlening tot de Groningse Kredietbank. Dit percentage is lager dan in de meeste andere Groningse gemeenten. De medewerkers van de kredietbank hebben met inwoners van Zuidhorn 38 adviesgesprekken gevoerd, 9 bemiddelingstrajecten, 19 inschrijvingen voor schuldregelingen, 14 trajecten budgetbeheer en 11 Wet Sanering Natuurlijke Personen (Wsnp). Uit de specificatie van de diensten (bijlage 1) blijkt dat het aantal klanten in budgetbeheer in de loop van 2015 gedaald is van 60 naar 55. Er zijn naar verhouding weinig crisisinterventies in de gemeente Zuidhorn. Volgens de brancheorganisatie van Kredietbanken bedraagt landelijk de gemiddelde schuld van een cliënt van een kredietbank in 2016 rond de € 40.000,00. Gemiddeld heeft een cliënt van de kredietbank 18 schuldeisers. Dit zijn vaak woningcorporaties of andere verhuurders, zorgverzekeraars, organisaties die financieringen verstrekken, de Belastingdienst, energieleveranciers en het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB).

2.3 Stichting Welzijn gemeente Zuidhorn

De Stichting Welzijn gemeente Zuidhorn werkt voor alle inwoners. Elk dorp heeft een vaste buurtwerker die het eerste aanspreekpunt is voor inwoners, initiatiefgroepen en samenwerkingspartners. De stichting zet zich in om de zelfredzaamheid en leefbaarheid in de dorpen te stimuleren en kwetsbare inwoners te ondersteunen. Dit gebeurt m.n. door middel van steunpunt welzijn en mantelzorg, buurtwerk in de dorpen, jeugd- en jongerenwerk en participatieprojecten vrijwillige inzet op maat (VIOM). In 2015 zijn er 97 bemiddelingen naar vrijwilligerswerk geweest. Er zijn in 2015 10 bestaande en 45 nieuwe mensen met een WWB-uitkering toegeleid naar VIOM. Ook zijn er, in samenwerking met het onderwijs en Vluchtelingenwerk Noord Nederland, activiteiten voor kinderen van vergunninghouders georganiseerd. Via allerlei projecten, bijvoorbeeld een fietsreparatieproject, een naaclub, een buurthuiskamer, sport- en cultuuractiviteiten zijn vele inwoners bereikt. Deze activiteiten, effecten en cijfers worden in het jaarverslag SWgZ per buurt en werksoort weergegeven.

2.4 Stichting SPINN

SPiNN is een fusie van Noordermaat met welzijnsorganisatie mfc 't Marheem uit Marum. SPiNN Groningen is o.a. verantwoordelijk voor het maatschappelijk werk in het Westerkwartier. Bij SPiNN/Noordermaat is in 2015 het aantal cliënten voor schuldhulpverlening toegenomen. Het Raadsliedenwerk constateert dat er sinds de veranderde regelgeving met betrekking tot zorg- en huurtoeslagen meer mensen zijn die schulden hebben. Als oorzaak wordt genoemd dat mensen vaak te veel toeslagen ontvangen en zich hiervan meestal niet bewust zijn. Als vervolgens teveel ontvangen toeslagen moet worden terugbetaald, hebben ze hiervoor meestal het geld niet. Opvallend is wel dat voor de gemeente Zuidhorn bij de intake in 2015 het aantal mensen dat financiële problematiek als hoofdproblematiek noemde, is gedaald. Noordermaat had in 2014 114 intakes voor inwoners uit de gemeente Zuidhorn. Hiervan was de hoofdproblematiek 18 keer financiën. In 2015 waren er 121 zaken, waarvan 10 keer hoofdproblematiek financiën. Een opvallende afname van de problematiek rond financiën bij de intake.

2.5 MEE

MEE biedt onafhankelijke cliëntondersteuning/sociaal werk aan op basis van onze de levens-brede expertise met betrekking tot mensen met een beperking. Dit doen ze vanuit de lokale basisondersteuning vanuit de teams, aangehaakt bij Wmo-loketten en in de CJG.

2.6 Humanitas Westerkwartier

Humanitas Westerkwartier is tien jaar geleden begonnen en zet zich in voor mensen die tussen wal en schip dreigen te vallen. In 2015 had de organisatie 40 vrijwilligers en 200 hulpvragen. 85% van de hulpvragen komt via het netwerk binnen. Humanitas heeft de Kanskaartenactie uitgezet. Op deze kaarten staan inkomensondersteunende maatregelen vermeld. Bijvoorbeeld de minimaregelingen, de bijzondere bijstand, de collectieve zorgverzekering, zorgtoeslagen en kwijtschelding van belasting. De kaarten zijn door vrijwilligers verspreid omdat veel mensen vaak niet weten welke maatregelen er zijn. Humanitas heeft 300 Kanskaarten weggeven, 35 ondersteuningsvragen gekregen en 33 gezinnen direct ondersteund. Dit jaar is de Kanskaartenactie voor het eerst ook in Zuidhorn van start gegaan. Humanitas heeft veel contact met de Groningse Kredietbank. Ook houdt Humanitas inloopsprekuren in het Taalhuis. Dit Taalhuis is een pilotproject van Humanitas, ROC en de bibliotheek in Grootegast. Vrijwilligers van de thuisadministratie verwijzen mensen ook door naar het Taalhuis. In Zuidhorn wordt ook een Taalhuis gevestigd in de openbare bibliotheek. Het is de bedoeling dat het Taalhuis een laagdrempelige voorziening wordt. Laaggeletterdheid en armoede houden vaak verband met elkaar. Door ontmoeting en cursussen wordt gestreefd mensen meer en beter te leren spreken en schrijven, waardoor zij ook beter aan de samenleving kunnen deelnemen.

2.7 Stichting Leergeld Westerkwartier

De Stichting Leergeld kreeg in 2015 57 aanvragen uit de gemeente Zuidhorn. Dit betrof 21 gezinnen en 42 kinderen. Van de 57 aanvragen zijn vorig jaar 53 aanvragen gehonoreerd, drie verwezen naar het Jeugdsportfonds en één aanvraag is afgewezen. Bijna driekwart van de aanvragen had betrekking op onderwijs, bijna 20% op welzijn, drie op sport en één op cultuur. In 2015 was het uitgekeerde bedrag € 7.069, in 2014 € 845. Kijken we naar de Westerkwartier-gemeenten samen dan zien we dat de stichting Leergeld Westerkwartier in 2015 € 17.631 en in 2014 € 4.930 heeft uitgegeven. De vraag naar hulp is dus aanzienlijk toegenomen. Inwoners weten de weg naar de Stichting Leergeld ook beter te vinden.

2.8 Jeugdsportfonds Groningen

Het Jeugdsportfonds Groningen creëert sportkansen voor kinderen van 4 tot 18 jaar die leven in gezinnen waar niet genoeg geld aanwezig is om lid te worden van een sportvereniging. Het Jeugdsportfonds betaalt de contributie en in sommige gevallen de sportattributen.

De gemeente Zuidhorn subsidieert het Jeugdsportfonds uit de extra middelen armoedebestrijding. In Nederland kregen in 2015 42.813 kinderen een sportkans. 212 gemeenten gaven subsidie aan het Jeugdsportfonds. In het totaal werd 7,4 miljoen euro direct besteed aan de jeugdigen. De aanvragen kunnen worden gedaan door professionals. Daartoe behoren docenten en interne begeleiders van scholen, medewerkers van welzijnsorganisaties en jeugd(hulp)instellingen. Het fonds heeft beroepskrachten in dienst en werkt daarnaast met veel vrijwilligers. Landelijk waren er in 2015 8000 intermediairs die vrijwillig hun medewerking hebben verleend aan het Jeugdsportfonds. Het Jeugdsportfonds Groningen heeft één coördinator en daarnaast een bestuur op vrijwillige basis. Alle Groninger gemeenten zijn aangesloten bij het Jeugdsportfonds. Op basis van de opgave over 2015 blijkt dat 21 kinderen via het JSF in Zuidhorn hebben gesport.

2.9 SUN Groningen

De Stichting Urgente Noden (SUN) financiert hulp aan mensen in dringende financiële nood. Het werkgebied van SUN Groningen omvat de gemeenten die subsidie verlenen aan SUN. Momenteel verlenen 13 Groninger gemeenten subsidie aan SUN voor bureau- en organisatiekosten.

SUN verwerft zelf regionale en landelijke fondsen voor in nood verkerende inwoners en ontvangt ook donaties. De gemeente Zuidhorn subsidieert de SUN vanaf 2015 uit de extra middelen armoedebestrijding.

Aanvragen voor SUN Groningen kunnen worden ingediend voor urgente noodsituaties wanneer (wettelijke) voorzieningen niet of onvoldoende bereikbaar zijn. Het gaat bijvoorbeeld om woninginrichting, levensonderhoud en activiteiten voor anderen. Aanvragen bij SUN kunnen alleen worden ingediend door professionals van dienst- en hulpverlenende instellingen waarmee afspraken zijn gemaakt die zijn vastgelegd in het convenant. Zo zijn bijvoorbeeld via de Stichting Welzijn gemeente Zuidhorn, Humanitas en SPiNN/Noordermaat enkele aanvragen ingediend voor inwoners uit de gemeente Zuidhorn. In 2015 zijn 334 aanvragen ingediend bij SUN Groningen waarvan 6 aanvragen in Zuidhorn voor een bedrag van € 4.421. Er is in 2015 voor alle inwoners in de provincie Groningen ongeveer € 100.000,00 aan giften uitgekeerd.

2.10 Provinciaal Groninger Studiefonds

De gemeente Zuidhorn steunt al jaren het Provinciaal Groninger Studiefonds. Via dit fonds kunnen aanvragen worden gedaan voor financiële bijdragen van school of studie voor mensen die een minimumgezinsinkomen hebben en geen recht hebben op andere ondersteuning.

2.11 Kerkelijk Platform Zuidhorn

In april 2015 is het Kerkelijk Platform Zuidhorn (KPZ) tot stand gekomen. De deelnemende kerken zijn bereid om samen te werken op het gebied van sociale en maatschappelijke zorg. Zij willen gezamenlijk de stem van de zwakkeren in de samenleving versterken en steun geven aan iedereen die zorg of hulp behoeft. Het KPZ betreft de sterkeren in de samenleving bij het verbeteren van de situatie van de zwakkeren. De intenties zijn vastgelegd in een convenant. KPZ werkt volgens de drietrapsraket van 1) bewustwording, 2) mentaliteitsbeïnvloeding en 3) gedragsverandering. Er wordt een netwerk opgebouwd van kerkelijk werkers en “wijkdames” die contact hebben met inwoners. Inwoners kunnen op hen terugvallen en schulden worden bespreekbaar gemaakt. Er is inmiddels een grote groep vrijwilligers die schuldhulpmaatje wil zijn. Het KPZ wil pro-actief zijn naar burgers en samenwerken met andere organisaties. KPZ heeft onlangs de stichting Noodfonds Westerkwartier opgericht voor acute en incidentele financiële noodhulp.

2.12 Vluchtelingenwerk

Stichting Vluchtelingen Werk Zuidhorn(VW) biedt vluchtelingen/nieuwkomers een doorlopende leef- en leerlijn: van aankomst in de gemeente tot en met werk. Inburgering is daar een onderdeel van. De ambitie is vluchtelingen/nieuwkomers goed, efficiënt en zo snel mogelijk te laten inburgeren (met als minimaal resultaat: het inburgeringsexamen). Daarbij streven we een aanbod na dat zo dicht mogelijk bij de vluchteling ligt. Vluchtelingenwerk voert de volgende activiteiten uit:

- Taal op maat aan individuen
- Nederlandse les aan groepen
- Sociale participatie
- Arbeidsparticipatie
- Wettelijk Participatieverklaring

Eind 2015 had VW 56 vrijwilligers en gaf begeleiding aan 109 vluchtelingen.

2.13 Voedselbank Westerkwartier

Vanaf 2013 is in Grootegast en Marum de Voedselbank van start gegaan met een groep zeer actieve vrijwilligers. De gemeente Zuidhorn subsidieert de voedselbank vanaf 2014. Er kwam ook een uitgiftepunt in Zuidhorn. Eind 2015 waren er in Zuidhorn, Grootegast en Marum 84 huishoudens die een beroep deden op de Voedselbank. Dat was ongeveer evenveel als in 2014. Het aantal huishoudens dat een beroep deed op de Voedselbank is in het Westerkwartier in 2015 gestabiliseerd. Dit in tegenstelling tot de rest van de provincie Groningen. Daar was ook in 2015 een stijging te zien van het aantal huishoudens dat een beroep deed op voedselbanken. In 2015 zijn voedselpakketten verstrekt aan 23 huishoudens in de gemeente Zuidhorn. Het ging hierbij om 11 eenpersoonshuishoudens, drie tweepersoonshuishoudens en negen huishoudens van minimaal drie personen. In het totaal waren hier 31 kinderen uit de gemeente Zuidhorn bij. In 2014 was het aantal pakketten nog iets hoger voor Zuidhorn, namelijk 26, maar was het aantal kinderen lager, namelijk 25. De Voedselbank had eind 2015 100 actieve vrijwilligers. In het bestuursakkoord hebben we aangegeven om, binnen de transformatie van het Sociaal Domein, inspanningen te verrichten dat de Voedselbank niet langer noodzakelijk is. In de praktijk zien we dat de Voedselbank een breder nut heeft dan alleen het verstrekken van voedsel. Het is een ingang voor hulp/dienstverlening, ontmoetingsfunctie. Intermediairs komen achter de voordeur en constateren dat niet alleen een laag inkomen aanleiding is om gebruik te maken van de Voedselbank. Gebeurtenissen zoals overlijden, echtscheiding, gedwongen verkoop woning zijn ook aanleiding om (tijdelijk) gebruik te maken van de Voedselbank. Voor het volgen van deze ontwikkelingen en het aanbieden van passende ondersteuning gaan we regelmatig met de Voedselbank in overleg. Voorlopige conclusie is dat de transformatie binnen het Sociaal Domein nog niet voldoende is tot het overbodig maken van de Voedselbank. Voor de jaren 2017 en 2018 houden we de subsidierelatie in stand en kunnen inwoners gebruik blijven maken van het aanbod van de Voedselbank.

3 VISIE EN DOELEN VAN HET NIEUWE ARMOEDEBELEID VAN ZUIDHORN

3.1 Visie op armoedebeleid

Armoedebeleid begint bij het voorkomen van problemen. Preventie van schulden, ook bij kinderen en jeugdigen. Het is van groot belang om snel te signaleren als het misgaat of mis dreigt te gaan. De gemeente wil de inkomenspositie en participatie duurzaam verbeteren en maatschappelijke uitsluiting zoveel mogelijk voorkomen. Mensen worden aangemoedigd om vanuit eigen kracht hun leven en financiën weer op orde te krijgen. Voorkomen moet worden dat problemen doorgegeven worden aan volgende generaties. Het nieuwe armoedebeleid gaat uit van meer maatwerk en van een integrale benadering van een gezin/huishouden.

De gemeente Zuidhorn streeft ernaar om de armoedeproblematiek te verminderen en de dienstverlening rondom schulden te verbeteren. Armoedebeleid integreren in het brede beleid op sociaal domein. Hierbij is een hoofdrol weggelegd voor de buurtwerkers, de SWgZ, maatschappelijke organisaties en particuliere initiatieven. Specifieke aandacht en maatregelen gaan uit naar kinderen, jeugdigen en vluchtelingen. De organisaties die door de gemeente worden gesubsidieerd krijgen de vraag om het aanbod van diensten onderling af te stemmen, meer met elkaar, met inwoners zelf en andere maatschappelijke initiatieven samen te werken.

3.2 Doelen

Het doel van het gemeentelijk beleid is dat alle burgers op een betekenisvolle manier mee kunnen doen aan de samenleving. In de praktijk betekent dit dat inwoners moeten kunnen beschikken over voldoende voedsel en kleding, toereikende huisvesting en kunnen deelnemen aan sportieve, maatschappelijke en/of sociaal-culturele activiteiten.

De gemeente Zuidhorn stelt zich ten doel om van 2017-2019:

- Door vroegtijdige signalering, preventie en samenwerking met maatschappelijke organisaties schuldenproblematiek bespreekbaar te maken en inwoners die het nodig hebben te ondersteunen;
- Samen met de gemeente Leek, Grootegast en Marum in het Westerkwartier afspraken te maken over het verminderen van schuldenproblematiek en een armoedepact op te stellen;
- Het aantal cliënten dat een beroep moet doen op de Kredietbank Groningen afneemt;
- Het aantal kinderen, jeugdigen en vluchtelingen dat opgroeit in armoede afneemt;
- De deelname van kinderen, jeugdigen en vluchtelingen aan sport en cultuur te bevorderen;
- Sociaal isolement te verminderen door initiatieven als buurthuis kamers en andere vormen van ontmoeting, (arbeids-)participatie en preventie te faciliteren.

4. RECENTE ACTIVITEITEN M.B.T. ARMOEDEBELEID

4.1 Gemeentelijke taken en huidig beleid

Het minimabeleid heeft betrekking op inkomensondersteuning, schuldhulpverlening en op het bestrijden van sociale uitsluiting. Het is beschikbaar voor inwoners met een inkomen tot 110 procent van het sociaal minimum. Gebruikelijk is dat het inkomen en vermogen worden getoetst bij aanvragen voor voorzieningen. Tot op heden wordt minder uitvoerig ingegaan op de specifieke vragen en omstandigheden. Met het nieuwe beleid wil de gemeente meer uitgaan van maatwerk.

De wettelijke taken die de gemeente moet uitvoeren, bestaan uit:

- Bijzondere bijstand
- Individuele Inkomens toeslag

Gemeentelijk inkomensondersteuningsbeleid bestaat uit:

- Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering
- Tegemoetkoming in de gemeentelijke belastingen en rechten
- Vergoeding voor diverse activiteiten en abonnementen
- Vergoeding in de aanschaf van duurzame gebruiksgoederen
- PC-regeling
- Schuldhulpverlening

4.2 Integrale schuldhulpverlening en preventie

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) verplicht gemeenten vanaf 2012 een beleidsplan op te stellen voor integrale schuldhulpverlening. Dit betreft ook preventie. Het beleidsplan Schuldhulpverlening 2012-2015 van de Groningse Kredietbank is ook van toepassing voor regiogemeenten, waaronder Zuidhorn. Met het beleidsplan wordt invulling gegeven aan de zorgplicht en regierol van de gemeente ten aanzien van integrale schuldhulpverlening.

In het plan is een vijftal uitgangspunten beschreven:

- een brede doelgroep
- maatwerk en vraaggerichte dienstverlening
- een integrale aanpak
- eigen verantwoordelijkheid van de klant
- preventie en nazorg

De doelstellingen die de gemeente met integrale schuldhulpverlening nastreeft zijn:

- voorkomen van schulden (voorkomen van recidive)
- duurzame financiële stabiliteit
- oplossen van schulden
- bevorderen van financiële zelfredzaamheid en participatie.

4.3 Inkomens effectrapportage in de gemeente Zuidhorn

In 2015 heeft KWIZ onderzoek uitgevoerd naar de effecten van het armoedebeleid op de inkomenspositie van minimahuishoudens. Uit de onderzoeksresultaten is gebleken dat de meeste huishoudens met een inkomen tot 110 procent van het wettelijk sociaal minimum maandelijks ongeveer € 100 tot € 150 overhouden voor vrije bestedingen. Meerpersoonshuishoudens met twee kinderen komen echter iedere maand geld tekort en hebben hier dus geen geld voor. Pensioengerechtigden hebben het meeste geld om te besteden aan vrije uitgaven (Kwiz, Inkomenseffectrapportage gemeente Zuidhorn 2015, sept. 2015).

Een inkomensstijging hoeft niet automatisch te betekenen dat een huishouden per saldo voorruit gaat. Een hoger inkomen kan namelijk ten koste gaan van bijvoorbeeld de hoogte van de huur- en zorgtoeslag, gemeentelijke minimaregelingen verliezen: de bekende armoedeval. Uit de cijfers blijkt dat geen enkel huishouden dat vanuit een bijstandssituatie gaat werken tegen een inkomen tussen de 110 en 120 procent van het wettelijk sociaal minimum er evenredig op vooruit gaat in het totale inkomen. De toename van het netto inkomen leidt tot een afname van de bijdrage van het Rijk en de gemeente. Van alle huishoudens gaan alleenstaanden er het meest op vooruit wanneer zij gaan werken, gevolgd door alleenstaande ouders. Meerpersoonshuishoudens krijgen een lagere bijdrage van het Rijk wanneer zij werk aanvaarden en gaan er daarom financieel minder op vooruit. Het effect van het lokale armoedebeleid op de inkomens van minimahuishoudens is dus het grootst voor alleenstaanden. Alleenstaanden maken de minste kosten waardoor het effect groter is dan bij gezinnen. Bij de inkomenseffectrapportage is naar de financiële effecten gekeken. Het staat echter buiten kijf dat werk daarnaast meestal vele positieve effecten heeft op het individueel welbevinden en meedoen.

4.4 Gesprekken met inwoners en organisaties over leven van weinig geld

Versnellingsessies over armoede en armoedebeleid met inwoners en professionals

CMO STAMM heeft twee versnellingsessies over armoede en armoedebeleid georganiseerd. Een versnellingsessie is een 'digitale brainstorm'. Deelnemers geven via een persoonlijke laptop antwoorden op vragen en stellingen en gaan daarna met elkaar in gesprek. Er is één sessie georganiseerd met inwoners met een laag inkomen en één sessie met maatschappelijke organisaties. Aan de eerste sessie namen vijftien mensen deel. Zij lopen het meest aan tegen de volgende drie problemen:

1. Het (niet) op tijd kunnen betalen van de vaste lasten;
2. Het betalen van medische kosten (zoals een nieuwe bril, medicijnen en een ziekenhuisbezoek);
3. Het maken van keuzes (niet in staat zijn alles te kunnen kopen wat nodig is).

Om hun positie te verbeteren zouden mensen het liefst meer inkomen willen en meer voorlichting over vergoedingen, regels en voorwaarden die consequenties kunnen hebben voor hun inkomen. Daarnaast willen de deelnemers dat instanties en organisaties meer bekendheid geven aan hun aanbod. De meerderheid van de deelnemers erkent dat zij zelf stappen moeten ondernemen om uit de armoede te komen. De meesten vonden dat de gemeente al doet wat zij kan.

Aan de tweede sessie hebben 21 mensen van twaalf organisaties deelgenomen. Zij vinden het primaire belang van armoedebeleid dat inwoners in hun basisbehoeften kunnen voorzien en dat niemand onder de armoedegrens zit. Armoedebeleid zou met name gericht moeten zijn op preventie, samenwerking tussen organisaties en maatwerk voor de cliënt. Hierbij verdienen kinderen, (éénouder-)gezinnen met kinderen en (alleenstaande) vluchtelingen veel aandacht. De organisaties willen graag een bijdrage leveren aan het armoedebeleid. Voor vermindering van armoede is meer laagdrempelige voorlichting en ondersteuning nodig en extra geld voor onvoorziene kosten en voor sport en gezondheid. De organisaties bepleiten sturing en regie in handen van de gemeente, een gemeentelijke visie en beleid, versimpeling van regels en formulieren, goede samenwerking en kwaliteitsgarantie. Interessant is dat organisaties de (eigen) kracht van mensen met weinig geld lager inschatten dan de mensen met een laag inkomen dat zelf doen.

5 MAATREGELEN EN UITVOERING

5.1 Ontwikkelingen landelijk minimabeleid en armoedebeleid

In 2015 heeft de rijksoverheid structureel 90 miljoen euro extra beschikbaar gesteld aan gemeenten om armoede en schulden te bestrijden. Voor de gemeente Zuidhorn is via de Algemene Uitkering voor jaarlijks € 45.300 extra beschikbaar voor armoede- en schuldenbeleid. In september 2016 heeft staatssecretaris Klijnsma vanaf 1 januari 2017 85 miljoen structureel beschikbaar gesteld voor “Kansen voor alle kinderen”. De verwachting is dat dit voor de gemeente Zuidhorn een bedrag zal zijn van tussen de € 50.000 en € 60.000. Met dit budget zijn we in staat om de diverse bestaande en nieuwe activiteiten structureel aan te bieden aan de kinderen.

5.2 Minimabeleid en armoedebeleid gemeente Zuidhorn: maatwerk en samenwerking

Het nieuwe minima- en armoedebeleid van de gemeente Zuidhorn gaat uit van samenwerking en maatwerk. Meer voorlichting over minimaregelingen en toegankelijke informatie. Inwoners thuis bezoeken door vrijwilligers van de maatschappelijke organisaties en kerken.

Ook via de gesubsidieerde organisaties met vrijwilligers en met de buurtwerkers van de SWgZ dichtbij de burgers aanwezig zijn, sneller te signaleren en inwoners wijzen op mogelijkheden, ook aanspreken op eigen verantwoordelijkheid, maar tevens goed en snel verwijzen naar gespecialiseerde ondersteuners als dat nodig is.

De gemeente subsidieert particuliere initiatieven en stichtingen die armoede en sociaal isolement bestrijden. Het is de wens om op het gebied van armoedebeleid te verkennen of er voor het opstellen van een armoedepact in Westerkwartier draagvlak is. In de praktijk kan hier via een aantal bijeenkomsten per jaar informatie worden gegeven en kunnen mensen en organisaties elkaar leren kennen en zelf thema's agenderen die van belang worden geacht. Voorbeelden van succesvolle effecten van het armoedepact elders (bijv. in Veendam, Hoogezand en Groningen) kunnen hiervoor worden benut.

De gemeente faciliteert initiatieven die participatie bevorderen. Hierbij gaat het zowel om stimuleren naar werk bij lokale en regionale werkgevers, werkervaringsplaatsen, stages en vrijwilligerswerk. Ook

willen we verkennen of meer buurthuiskamerinitiatieven ontwikkeld kunnen worden. We vragen de Groningse Kredietbank in samenwerking met het onderwijs, het CJG en maatschappelijke organisaties laagdrempelige themabijeenkomsten te organiseren. Bijvoorbeeld bijeenkomsten waarbij inwoners in gesprek kunnen gaan met de financiële adviseurs van de kredietbank en van de maatschappelijke partners. Ook is het voornemen om in het nieuwe taalhuis in de bibliotheek in Zuidhorn mensen te bereiken die meer risico's lopen op armoede, schulden en sociaal isolement. Via Centrum voor Jeugd en Gezin wordt aandacht besteed aan preventie, opvoedingsondersteuning en voorlichting. Op het gebied van financiële educatie en praktische activiteiten (bijv. kookworkshops gezonde en betaalbare maaltijden bereiden) kunnen de activiteiten nog worden uitgebreid. De toegenomen complexiteit van armoede vraagt om een integrale aanpak. We zoeken aansluiting bij het beleid op het gebied van gezondheid, participatie, onderwijs- en jeugdbeleid, sport en kunst en cultuur.

5.3 Acties

A. Samenwerking dienstverlening financiële ondersteuning

De dienstverlening bij financiële problematiek wordt uitgevoerd door een aantal ketenpartners. Het gaat hierbij om de professionele ondersteuning van de GKB, SWgZ, MEE en Spinn. Humanitas en het Kerkelijk Platform Zuidhorn bieden de dienstverlening aan via vrijwilligers. Om de dienstverlening beter op elkaar af te stemmen zijn we in overleg met deze partners om de werkzaamheden uit te werken en efficiënt in te zetten. De inzet is gericht op voorlichting en preventieve maatregelen om de financiële problematiek te voorkomen. Naast het wekelijkse inloopsprekuur van de GKB op het gemeentehuis in Zuidhorn willen we samen met de maatschappelijke partners bespreken welke concrete acties in de gemeente Zuidhorn plaats kunnen vinden.

In overleg met deze partners wordt in het 1e halfjaar van 2017 een plan aanpak gemaakt. Dit plan is gericht op:

- afstemming tussen vrijwillige en professionele inzet
- versterking van de samenwerking
- communicatie over de financiële ondersteuning
- afspraken met basis en voortgezet onderwijs over preventieve activiteiten
- gerichte dienstverlening op basis van data over armoede/lage inkomens

B. Aanpassing inkomensvoorwaarden Minimabeleid

Het college van de gemeente Zuidhorn stelt voor om de normen voor het Minimabeleid te verhogen naar 120% van de bijstandsnorm. Hiermee sluiten we aan bij de bestuurlijke wensen in het Westerkwartier tot uniforme inkomensvoorwaarden Minimabeleid.

C. Meer samenwerking

Signaleren van mogelijke/dreigende financiële problematiek is van groot belang. Medewerkers en partners van het Centrum voor Jeugd en Gezin, Zorgloket, het OGGZ-team en zorgaanbieders komen vaak bij inwoners thuis. Binnen het Basisteam Jeugd en het Netwerkteam 18+ willen wij de samenwerking beter borgen. De gemeente neemt hierin de regierol voor het initiëren van deze verbinding.

D. Voorlichting over regelingen

Duidelijke informatie en communicatie over regelingen, voorzieningen en maatschappelijke instellingen die betrokken zijn bij het Armoedebeleid. In overleg met maatschappelijke organisaties bespreken hoe inwoners optimaal bereikt kunnen worden. Informatie laagdrempelig aanbieden, bijv. via ontmoetingsbijeenkomsten en in het te ontwikkelen Taalhuis.

E. Kindgericht armoedebeleid

In 2014/ 2015/2016 zijn kind pakketten beschikbaar gesteld aan ouders met een minimum inkomen met kinderen tot 18 jaar. Dit is in de vorm cadeaubonnen voor kleding, sportartikelen/boeken en speelgoed bij vier lokale winkels in de gemeente Zuidhorn beschikbaar gesteld. Met ingang van 2017 worden ook andere mogelijkheden verkend.

In overleg met de afdeling Sociale Zaken en maatschappelijke organisaties wordt besproken hoe het kindpakket vanaf medio 2017 beschikbaar wordt gesteld. Hierbij wordt verkend of er draagvlak is voor een nieuwe webshop Kans voor uw Kind in Westerkwartier. Via zo'n webshop kunnen sportverenigingen, scholen, culturele organisaties, de muziekschool en mogelijk ook lokale ondernemers hun aanbod tonen. Ouders kunnen samen met hun kinderen tot 18 jaar via de webshop kiezen aan welke activiteiten het kind wil deelnemen of van welk aanbod gebruik wordt gemaakt. Bijvoorbeeld lid worden van een sportvereniging, een vergoeding voor schoolreizen of muziekles. Het voordeel van een webshop voor ouders en kinderen is dat zij in een afgeschermd omgeving hun keuzes kunnen maken en vaak minder gevoel van schaamte hebben bij een aanvraag. Ook is een voordeel dat het aanbod in natura wordt gegeven. Verenigingen, scholen en lokale aanbieders krijgen als voordeel dat zij gratis hun aanbod aan een breed publiek bekend kunnen maken en daardoor ook meer leden/deelnemers kunnen werven.

F. Jeugdcultuurfonds

Met ingang van het jaar 2017 een (structurele) subsidie verstrekken aan het Jeugdcultuurfonds Groningen.

G. Investeren in scholing vrijwilligers

Versterking eigen kracht van burgers door welzijnsorganisaties, maatschappelijke organisaties en particuliere organisaties. Familie en vrienden zijn belangrijk voor emotionele steun en praktische hulp. Daar waar het eigen netwerk onvoldoende sterk is, kan een beroep worden gedaan op vrijwilligers om mensen die dat nodig hebben (beter) te leren omgaan met geld. Investeren in werving, behoud, training en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. Faciliteren thuisadministratie- en budgetmaatjesprojecten.

H. Initiatieven ondersteunen

Moestuinprojecten, buurtprojecten en winkels met tweedehandsartikelen kunnen bijdragen aan zowel betaalbare producten als ontmoeting, sociale steun en vrijwilligerswerk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ook burgerinitiatieven kunnen worden gefaciliteerd door ruimte beschikbaar te stellen, kennis en contacten.

I. Structurele samenwerking particuliere maatschappelijk initiatieven

Samenwerking met Voedselbank, Stichting Leergeld, Jeugdsportfonds, Humanitas en SUN is essentieel voor het nieuwe armoedebeleid. Deze organisaties bieden laagdrempelige hulp en vervullen een belangrijke signalerende functie. Door de samenwerking wordt het bereik van de gemeentelijke regelingen vergroot. Ook burgers die nu niet bij de gemeente zelf in beeld zijn maar wel tot de doelgroep behoren kunnen daardoor beter bereikt worden. Genoemde partijen worden via (structurele) subsidies gesteund.

J. Armoedepact Westerkwartier

In samenwerking met de vier Westerkwartiergemeenten komen tot een Armoedepact. Een Armoedepact verbindt verschillende organisaties die zich bezig houden met het bestrijden van armoede. Verschillende lokale/regionale/landelijk gaan aan de slag met het opzetten, uitvoeren van een gezamenlijk actieprogramma gericht op de voorkoming en bestrijding van armoede. Samen staan we sterker. Door werkzaamheden van stichtingen en instanties te verbinden zijn we in staat om dienstverlening en ondersteuning integraler aan te bieden.

6. Financiële onderbouwing

Voor de huidige activiteiten van het Armoedebeleid was voor de jaren 2015 en 2016 een budget beschikbaar van:

- A. Inkomensondersteuning € 145.000
- B. Schuldhulpverlening € 75.000
- C. Vanaf 2015 voor versterking van de armoede- en schuldenaanpak € 45.300. Dit budget wordt o.a. ingezet voor de subsidies aan Stichting Leergeld, SUN, JSF, Voedselbank en het beschikbaar stellen Kindpakketten

Deze budgetten waren de afgelopen jaren voldoende om uitvoering te geven aan de verschillende voorzieningen en activiteiten.

Met ingang van 2017 ontvangen gemeenten structureel een bijdrage van 85 miljoen voor Kansen voor alle kinderen. De verwachting is dat Zuidhorn een bijdrage ontvangt van tussen de € 50.000 en € 60.000.

De geraamde kosten voor de maatregelen/activiteiten zijn:

- A1. Wordt gerealiseerd door extra verbinding te leggen tussen het vrijwilligersplatform binnen het Platform Welzijn Zuidhorn, Humanitas en de professionele organisaties GKB/Spinn/SWgZ/MEE.
Kosten: Geen, kan binnen bestaande overleg situaties worden uitgevoerd
- B1. Op basis van ervaringen vanuit het verleden, tot 2011 lag de norm ook op 120%, is de verwachting dat extra budget nodig is.
Kosten: structureel € 15.000.
- C/D1. De activiteiten bestaan uit het initiëren en faciliteren van onze huidige ketenpartners in het Armoedebeleid. In het 1^e kwartaal van 2017 wordt een informatie/communicatieplan opgesteld.

Kosten structureel: Communicatie en voorlichting € 5.000

- E1. In samenspraak met gebruikers, Maatschappelijke instanties zoals Stichting Leergeld/Jeugd sportfonds/ SWgZ/VluchtelingenWerk en lokale ondernemers invulling geven aan een webshop voor aankoop van kindgerelateerde producten/activiteiten.
Kosten eenmalig: € 5.000
Kosten structureel: Extra budget kindpakketten € 10.000 + huidig budget € 21.000 = totaal € 31.000
- F1. Aangaan subsidierelatie met het Jeugd cultuurfonds
Kosten structureel € 3.500
- G1. Met de huidige ketenpartners een cursusaanbod creëren en aanbieden aan inwoners.
Kosten eenmalig ontwikkelingskosten € 3.000
Structureel: € 3.000
- H1. Faciliteren van initiatieven in afstemming/combinatie met de activiteiten binnen het Sociaal Domein
Kosten: co financieringsbudget van structureel € 10.000
- I1. De huidige incidentele subsidies relatie omzetten in een structurele subsidie.
Kosten: Geen, kan binnen huidige budgetten worden uitgevoerd.
- J1. In 2017 samen met de Westerkwartiergemeenten de verkenning starten voor het opzetten van een Armoedepact.
Kosten: eenmalig € 3.000
Kosten structureel € 2.000

Totaal eenmalig € 11.000 structureel € 48.500

De structurele kosten kunnen worden gefinancierd vanuit het extra structureel budget Kansen voor alle Kinderen. De eenmalige kosten kunnen worden voldaan vanuit budget C.

7. EVALUATIE EN MONITORING

Het effect van armoedebeleid is afhankelijk van vele factoren en niet alleen door de gemeente zelf te beïnvloeden. Om een indicatie te krijgen of het beleid vruchten afwerpt, kunnen cijfers tegen elkaar worden afgezet. Bijvoorbeeld het aantal uitkeringsgerechtigden, gebruik van de voedselbank, van schuldhulpverlening. De gemeente vindt het allereerst van belang om met de maatschappelijke organisaties in gesprek te blijven over ontwikkelingen. Een goede indicator voor een betekenisvolle deelname van een gezin aan de samenleving is de deelname van kinderen aan sport-, maatschappelijke en/of sociaal-culturele activiteiten. Cijfers van de Groningse Kredietbank, de pijlers van het Sociaal Domein jeugd en de door de gemeente gesubsidieerde organisaties worden gemonitord. In het kader van integraal beleid is het van belang deze informatie uit te wisselen en te benutten.